

Bruxelles, 28.8.2015.
COM(2015) 411 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

Revizija sektorskih prilagodbi za Lihtenštajn

1. UVOD

Prema Protokolu 15. uz Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru (Sporazum o EGP-u) o prijelaznim razdobljima za slobodno kretanje osoba u Lihtenštajnu kvantitativno ograničenje za nove stanovnike, kad je riječ o državljanima država članica EZ-a i drugih država članica EFTA-e, moglo je ostati na snazi do 1. siječnja 1998. Odluka Vijeća EGP-a br. 1/95 od 10. ožujka 1995.¹ o stupanju na snagu Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru za Kneževinu Lihtenštajn sadržavala je posebnu izjavu Vijeća EGP-a o slobodnom kretanju osoba. U toj se zajedničkoj izjavi navodi da se revizija provodi na kraju prijelaznog razdoblja predviđenog u Protokolu 15. uz Sporazum o EGP-u, uzimajući u obzir „specifičan geografski položaj” Lihtenštajna. U istoj se izjavi navode određene smjernice o tome što se podrazumijeva pod tim specifičnim položajem: „Vijeće EGP-a uviđa da Lihtenštajn ima vrlo malo naseljivog područja ruralnog karaktera s neobično visokim postotkom stanovnika i zaposlenih koji nisu državljani te zemlje. Nadalje, ono priznaje ključni interes Lihtenštajna da očuva svoj nacionalni identitet.”

Nakon isteka prijelaznog razdoblja iz Protokola 15. uz Sporazum o EGP-u o slobodnom kretanju osoba, Lihtenštajn i Europska unija 1999. postigli su poseban dogovor. Taj je dogovor, pod nazivom „sektorske prilagodbe”, prvotno utvrđen u Odluci Zajedničkog odbora 191/1999², a potom uvršten u priloge V. (Slobodno kretanje radnika) i VIII. (Pravo nastana) Sporazumu o EGP-u. U skladu sa sektorskim prilagodbama slobodno kretanje osoba primjenjuje se na Lihtenštajn. Međutim, građani EGP-a koji žele prijaviti boravak u Lihtenštajnu moraju dobiti dozvolu boravka. U prilagodbama je utvrđen najmanji broj dozvola koje se svake godine izdaju građanima EGP-a, što je dovelo do godišnjeg neto porasta stanovništva EGP-a od 1,75 % (za gospodarski aktivne osobe) i 0,5 % (za gospodarski neaktivne osobe) u odnosu na³ njihov broj 1998. No, dozvola boravka nije preduvjet za rad u Lihtenštajnu.

¹ SL L 86, 20.4.1995., str. 58.

² Odluka Zajedničkog odbora EGP-a br. 191/1999. od 17. prosinca 1999. o izmjeni priloga VIII. (Pravo nastana) i V. (Slobodno kretanje radnika) Sporazumu o EGP-u.

³ Prilog VIII. (Pravo nastana)
„Glava II.

1. Broj dozvola boravka koje su godišnje raspoložive za državljane Islanda, Norveške ili države članice EU-a koji obavljaju gospodarske aktivnosti u Lihtenštajnu određuje se tako da godišnji neto porast, u odnosu na prethodnu godinu, u broju ekonomski aktivnih državljana tih država, koji prebivaju u Lihtenštajnu, nije manji od 1,75 % od njihovog broja 1. siječnja 1998.
[...]
2. Lihtenštajnske vlasti odobravaju dozvole boravka na način koji ne diskriminira i ne iskrivljuje konkurenciju. Pola neto porasta raspoloživih dozvola odobrava se u skladu s postupkom koji pruža jednaku priliku svim kandidatima.
3. Rezidenti koji imaju kratkoročnu dozvolu i koji obavljaju gospodarsku djelatnost uključeni su u kvotu.
[...]
Broj kratkoročnih raspoloživih dozvola u svrhu obavljanja gospodarskih djelatnosti ne smije odstupati za više od 10 % od iznosa u 1997.

Glava III.:

Članovi obitelji državljana Islanda, Norveške i država članica EU-a koji legalno borave u Lihtenštajnu imaju pravo dobiti dozvolu jednake valjanosti kao i osobe o kojoj ovisi. Imaju pravo baviti se gospodarskom djelatnošću, u tom slučaju uključeni su u broj dozvola dodijeljenih gospodarski aktivnim osobama.

Glava V.

Dodatna godišnja kvota u visini od 0,5 % osnove, na koju upućuje točka II., dostupna je osobama koje žele prijaviti boravak [...].”

Tijekom proširenja 2004. ti su dogovori, prvotno sklopljeni na pet godina, produljeni, uz uvjet da se svakih pet godina podvrgnu reviziji. Nakon prve revizije 2009. druga revizija pokrenuta je 2014.

Ova je Komunikacija dio te revizije. U njoj se želi utvrditi treba li u Lihtenštajnu dopustiti daljnju primjenu tih ograničenja na broj dozvola boravka koje izdaje.

2. SEKTORSKE PRILAGODBE U PRAKSI

Lihtenštajn svake godine objavljuje izvješća o primjeni Prilagodbi te ih priopćuje partnerima u EU-u i nadzornom tijelu Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA). Podaci u nastavku temelje se na izvješću koje je Lihtenštajn podnio 2014.

Lihtenštajnska tijela mogu godišnje izdati najmanje 56 novih dozvola boravka i približno 300 novih kratkoročnih dozvola (za najviše 12 mjeseci) građanima EGP-a koji obavljaju gospodarsku djelatnost u Lihtenštajnu. Lihtenštajn svake godine ispuni svoje obveze u pogledu kvota za nove dozvole. Broj kratkoročnih dozvola obično je manji od 300. Postoji i dodatna kvota za osobe koje ne obavljaju gospodarsku djelatnost, a žele prijaviti boravak u Lihtenštajnu. Ta je kvota približno 20 dozvola godišnje. Nema ograničenja kojima bi se sprečavalo da se članovi obitelji osoba koje imaju dozvolu boravka pridruže supružniku/obitelji i prijave boravak u Lihtenštajnu, a imaju pravo i na gospodarsku djelatnost.

Godina	Broj zahtjeva gospodarski aktivnih osoba	Broj zahtjeva gospodarski neaktivnih osoba
2001.	502	53
2002.	516	45
2003.	467	31
2004.	500	24
2005.	436	16
2006.	555	26
2007.	615	33
2008.	801	44
2009.	657	33
2010.	587	25
2011.	598	41
2012.	483	27
2013.	464	16

Nakon revizije 2009. posebni dogovori nisu mijenjani.

3. REVIZIJA 2014.

Trenutačni postupak revizije počeo je 2014.

Najnovije brojke iz Lihtenštajna (vidjeti prethodno navedenu tablicu) nakon vrhunca 2008. pokazuju značajan pad broja zahtjeva za dozvole boravka gospodarski aktivnih i neaktivnih osoba. No, broj zahtjeva ipak je od 16 do 23 puta veći od najmanje kvote za dodjelu dozvola, osobito za gospodarski aktivne osobe.

U savjetovanjima Europske komisije, Europske službe za vanjsko djelovanje i Lihtenštajna o mogućoj izmjeni postojećih pravila Lihtenštajn je tvrdio da je njegov apsorpcijski kapacitet i dalje prilično ograničen i da se tijekom razdoblja preispitivanja nije mijenjao. Tvrdio je i da je zajedničkom izjavom o sektorskim prilagodbama za Lihtenštajn, priloženom Sporazumu iz 2014. o sudjelovanju Hrvatske u EGP-u, u osnovi ponovno potvrđeno da se apsorpcijski kapacitet Lihtenštajna nije promijenio⁴. Lihtenštajn je stoga predložio da se posebni dogovori za Lihtenštajn ne mijenjaju i da se sljedeća revizija provede prije svibnja 2019.

Tijekom revizije Komisija je procjenjivala je li došlo do promjena s obzirom na specifični geografski položaj Lihtenštajna i na okolnosti opisane u Odluci Vijeća EGP-a br. 1/95, naime da (a) Lihtenštajn ima vrlo malo naseljivog područja ruralnog karaktera i (b) Lihtenštajn ima neobično visok postotak stanovnika i zaposlenih koji nisu državljani te zemlje, a ključni mu je interes očuvanje nacionalnog identiteta.”

Rezultat procjene je sljedeći:

(a) državno područje Lihtenštajna od 160 kvadratnih kilometara nije se promijenilo;

(b) broj stanovnika Lihtenštajna je 36 925. Taj se broj od referentne godine za Prilagodbe (1998.: 32 227) povećao za više od 4 000, a od godine u kojoj je provedena prethodna revizija (2009.: 35 851) za približno 1 300. Premda se to u realnim vrijednostima možda ne čini mnogo, radi se o povećanju od 14 % odnosno približno 3 %. Udio stranaca također je rastao, s 33,3 % 2011. na 33,5 % 2012., od čega su polovica građani EGP-a. Broj zaposlenih gotovo je jednak broju stanovnika (više od 35 800 osoba), od kojih 52 % na posao putuje iz susjednih zemalja.

Čini se da te brojke potvrđuju posebna geografska obilježja i ograničen apsorpcijski kapacitet Lihtenštajna.

Velika potražnja za dozvolama boravka, usprkos tome što ih nije lako dobiti, najvjerojatnije se može objasniti činjenicom da se na rezidente u Lihtenštajnu primjenjuju drukčiji porezni propisi nego na nerezidente. Sve dok postoji ta razlika može se očekivati da će ljudi htjeti službeno boraviti u

⁴ „Sadašnje ugovorne stranke i nova ugovorna stranka, [...]”

- s obzirom na stalan veliki interes državljana EU-a i država članica EFTA-e za boravak u Lihtenštajnu koji premašuje neto stopu useljavanja određenu u prethodno navedenim sektorskim prilagodbama,
- uzimajući u obzir da sudjelovanje Republike Hrvatske u EGP-u ima za posljedicu veći broj državljana koji imaju pravo na slobodno kretanje osoba, kao što je utvrđeno u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru, suglasne su na odgovarajući način uzeti u obzir to činjenično stanje i nepromijenjeni apsorpcijski kapacitet Lihtenštajna pri razmatranju sektorske prilagodbe u prilogima V. i VIII. Sporazumu o EGP-u.”

Lihtenštajnu te da će ih relativno mnogo tražiti dozvolu boravka, zbog čega je potrebno zadržati određena ograničenja s obzirom na broj godišnje izdanih dozvola.

Radna skupina Vijeća Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) obaviještena je o ovome pitanju 5. rujna 2014., a potom 30. travnja 2015. Nijedna država članica nije izrazila zabrinutost zbog nastavka trenutačnog režima.

4. ZAKLJUČCI

S obzirom na prethodno navedeno, Komisija ne vidi potrebu za promjenama postojećih pravila i smatra da se odredbe o sektorskim prilagodbama ne trebaju mijenjati. Revizija tih odredaba trebala bi se provesti prije svibnja 2019.